sub c, van verordening nr. 857/84 een specifieke referentiehoeveelheid is toegewezen aan een uit meerdere personen bestaande maatschap en bovendien voor hetzelfde bedrijf een specifieke referentiehoeveelheid krachtens artikel 3 bis is toegewezen aan slechts enkele leden van die maatschap, die de hoedanigheid van producent heeft, de eerstbedoelde referentiehoeveelheid volledig in mindering moet worden gebracht op de laatstbedoelde.

RAPPORT TER TERECHTZITTING
in zaak C-84/90 *

I — De feiten en het procesverloop

1. *De toepasselijke gemeenschapsregeling*

a) Bij *verordening (EEG) nr. 1078/77* van de Raad van 17 mei 1977 tot invoering van een stelsel van premies voor het niet in de handel brengen van melk en zuivelprodukten en voor de omschakeling van het melkveebestand (PB 1977, L 131, blz. 1), is onder meer een stelsel ingevoerd van omschakelingspremies, die worden toegekend op aanvraag van zuivelproducenten die hun melkveebestand op de vleesproduktie willen omschakelen en die zich ertoe verbinden, gedurende een periode van vier jaar geen melk of zuivelprodukten afkomstig van hun bedrijf tegen betaling of gratis te leveren (artikelen 1 en 3)

b) Bij *verordening (EEG) nr. 856/84* van de Raad van 31 maart 1984 tot wijziging van verordening (EEG) nr. 804/68 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector melk en zuivelprodukten (PB 1984, L 90, blz. 10), is een extra heffing ingesteld op de levering van hoeveelheden melk die een vast te stellen referentiehoeveelheid overschrijden. Deze regeling wordt in elk gebied van de Lid-Staten toegepast volgens één van de volgende formules (artikel 1):

— volgens formule A geldt voor elke melkproducent een heffing over de hoeveelheden melk die hij aan een koper heeft geleverd en die een vast te stellen referentiehoeveelheid overschrijden (formule producent);

— volgens formule B geldt voor de kopers van melk of andere zuivelprodukten (zuivelfabrieken) een heffing over de hoeveelheden melk die hun door producenten zijn geleverd en die een vast te stellen referentiehoeveelheid overschrijden. De koper die de heffing verschul-

* Procestaal: Engels.

digd is, berekent deze alleen door in de prijs die betaald wordt aan de producenten die hun leveranties hebben verhoogd, in evenredigheid met hun bijdrage tot de overschrijding van de referentiehoeveelheid van de koper (formule koper).

c) De algemene uitvoeringsbepalingen van de extra heffing zijn neergelegd in *verordening (EEG) nr. 857/84* van de Raad van 31 maart 1984 houdende algemene voorschriften voor de toepassing van de in artikel 5 quater van verordening (EEG) nr. 804/68 bedoelde heffing in de sector melk en zuivelprodukten (PB 1984, L 90, blz. 13). In deze verordening wordt onder meer de in basisverordening nr. 856/84 bedoelde referentiehoeveelheid, dat wil zeggen de van de extra heffing vrijgestelde hoeveelheid, vastgesteld. Dit is in beginsel de hoeveelheid melk of melkequivalent die gedurende het kalenderjaar 1981 door een producent is geleverd (formule A) dan wel door een koper is gekocht (formule B), vermeerderd met 1% (artikel 2, lid 1). De Lid-Staten kunnen evenwel bepalen, dat op hun grondgebied de referentiehoeveelheid gelijk is aan de hoeveelheid melk of melkequivalent, geleverd of gekocht gedurende het kalenderjaar 1982 of 1983, met aanwending van een percentage dat zodanig wordt vastgesteld, dat de gegarandeerde hoeveelheid niet wordt overschreden (artikel 2, lid 2).

Op grond van de artikelen 3, 3 bis, 4 en 4 bis van verordening nr. 857/84, zoals gewijzigd, kunnen de Lid-Staten bij de vaststelling van de referentiehoeveelheden met bepaalde bijzondere situaties rekening houden, dan wel specifieke of extra referentiehoeveelheden toekennen. In de onderhavige zaak is vooral *artikel 3 bis* van belang, dat is ingevoegd bij *wijzigingsverordening (EEG) nr. 764/89* van de Raad van 20 maart 1989 (PB 1989, L 84, blz. 2):

„Artikel 3 bis

1. Aan de in artikel 12, onder c, derde alinea, bedoelde producenten

— waarvan de periode van niet-levering of omschakeling krachtens de uit hoofde van verordening (EEG) nr. 1078/77 aangegane verbintenis ten einde loopt na 31 december 1983, of na 30 september 1983 in de Lid-Staten waar de melkopbrengst in de maanden april tot en met september ten minste tweemaal zo groot is als die in de maanden oktober tot en met maart van het volgende jaar,

— waaraan geen referentiehoeveelheid is toegewezen onder de voorwaarden vastgesteld uit hoofde van artikel 5, lid 4, onder b, en/of artikel 9, lid 2, van verordening (EEG) nr. 1546/88, en/of, indien zij cessionaris van de premie zijn, uit hoofde van artikel 2 van de onderhavige verordening,

wordt voorlopig, op een binnen drie maanden vanaf 29 maart 1989 door hen in te dienen aanvraag, een specifieke referentiehoeveelheid toegewezen, op voorwaarde dat deze producenten:

a) hun activiteit niet hebben gestaakt in het kader van artikel 2, leden 3 en 4, van verordening (EEG) nr. 1078/77 of hun melkveebedrijf niet in zijn geheel hebben overgedragen vóór het verstrijken van de periode van niet-levering of omschakeling;

b) ter ondersteuning van hun aanvraag ten genoegen van de bevoegde instantie kun-

nen aantonen dat zij in staat zijn om de aangevraagde referentiehoeveelheid op hun bedrijf te produceren;

c) zich ertoe verbinden melk of andere produkten rechtstreeks aan de consument te verkopen en/of aan een koper te leveren;

d) zich ertoe verbinden om, voor wat de specifieke referentiehoeveelheid betreft, tot het einde van de regeling van de extra heffing geen aanvraag in te dienen om in aanmerking te komen voor een programma waarbij afstand van referentiehoeveelheden wordt gedaan.

2. De specifieke referentiehoeveelheid is gelijk aan 60% van de hoeveelheid melk, respectievelijk melkequivalent die door de producent is geleverd, respectievelijk verkocht in de periode van twaalf kalendermaanden voorafgaande aan de maand van indiening van de aanvraag voor de premie voor niet-levering of omschakeling zoals die door de betrokken bevoegde instantie krachtens artikel 5, lid 1, onder e, van verordening (EEG) nr. 1391/78, laatstelijk gewijzigd bij verordening (EEG) nr. 84/83, is vastgesteld en waarvoor de producent het recht op de premie niet heeft verloren.

Indien de producent een referentiehoeveelheid heeft verkregen krachtens artikel 3, punten 1 en 2, en/of artikel 4, lid 1, onder b en c, wordt de in de eerste alinea van het onderhavige lid bedoelde specifieke referentiehoeveelheid verminderd met deze hoeveelheid.

Indien de producent zijn bedrijf in de loop van de periode van niet-levering of omschakeling gedeeltelijk heeft overgedragen:

— is de specifieke referentiehoeveelheid van de cedent zoals hierboven bepaald gelijk aan 60% van de hoeveelheid waarvoor hij het recht op de premie heeft behouden;

— is de specifieke referentiehoeveelheid van de cessionaris zoals hierboven bepaald gelijk aan 60% van de hoeveelheid waarvoor hij het recht op de premie heeft verkregen.

3. (...)

6. (...)"

Artikel 4, lid 1, sub b en c, van verordening nr. 857/84 luidt als volgt:

„*Artikel 4*

1. Om de herstructurering van de melkproduktie op nationaal niveau, op regionaal niveau of per aanvoergebied tot een goed einde te brengen, kunnen de Lid-Staten in het kader van de toepassing van de formules A en B:

a) (...)

b) een extra referentiehoeveelheid toekennen aan de producenten die een plan voor de ontwikkeling van de melkproduktie ten uitvoer leggen dat is goedgekeurd na de inwerkingtreding van de onderhavige verordening uit hoofde van Richtlijn 72/159/EEG, mits dit plan beantwoordt aan de criteria bedoeld in ar-

tikel 1, lid 2, van Verordening (EEG) nr. 1946/81;

c) aan producenten die de landbouw als hoofdberoep beoefenen, een extra referentiehoeveelheid toekennen, of hun melkveestapel voldoet aan de voorwaarden gesteld bij punt b of niet.

2. (...)"

Artikel 12 van verordening nr. 857/84 bevat een aantal definities, waaronder die van „producent". Dit begrip wordt in artikel 12, sub c, van verordening nr. 857/84, zoals gewijzigd bij verordening nr. 764/89, omschreven als volgt:

„c) producent: de landbouwexploitant, natuurlijke of rechtspersoon of groepering van natuurlijke of rechtspersonen, waarvan het bedrijf op het geografische grondgebied van de Gemeenschap is gevestigd,

— die melk of andere zuivelprodukten rechtstreeks aan de consument verkoopt,

— en/of levert aan de koper;

Voor de toepassing van artikel 3 bis wordt als producent beschouwd de landbouwexploitant, natuurlijke of rechtspersoon of groepering van natuurlijke of rechtspersonen, waarvan het bedrijf op het geografische grondgebied van de Gemeenschap is gelegen."

2. *Het hoofdgeding*

a) John J. Dent en Mary A. Dent, verzoekers in het hoofdgeding (hierna: „echtelieden Dent"), zijn melkveehouders die melk in het groot verkopen aan de Milk Marketing Board. Hun bedrijf bestaat uit een boerderij met weiland in Cumbria.

Op 31 januari 1980 vroegen de echtelieden Dent, op dat moment handelend als maatschap onder de naam „J. J. Dent", om toelating tot het stelsel van omschakeling van het melkveebestand, ingesteld bij verordening nr. 1078/77 van de Raad van 17 mei 1977. Hun aanvraag werd ingewilligd en de melkproduktie op hun bedrijf eindigde in of omstreeks april 1980. De omschakelingsperiode bedroeg vier jaar en eindigde op 30 april 1984. Hun recht op omschakelingspremie was gebaseerd op een hoeveelheid van 1 609 488 liter melk.

Op 6 april 1980 namen de echtelieden Dent hun zoon Michael J. Dent op in de maatschap, waarvan de naam werd gewijzigd in „Messrs J. J. Dent".

Aan het eind van de omschakelingsperiode verkreeg de maatschap krachtens de Dairy Produce Quota Regulations van 1984, die uitvoering geven aan de verordeningen nrs. 856/84 en 857/84 van de Raad van 31 maart 1984, een quotum wegens buitengewone tegenslag. Dit quotum bedroeg 873 600 liter.

Na de vaststelling van de wijzigingsverordening nr. 764/89 van de Raad van 20 maart 1989 werd aan de echtelieden Dent krachtens artikel 3 bis van de gewijzigde verordening nr. 857/84 een specifieke referentiehoeveelheid toegewezen van 92 093 liter, dat wil zeggen 965 693 liter (60% van de hoeveelheid waarvoor het recht op omschakelingspremie was verkregen) min de 873 600 liter die als tegenslagquotum waren toegekend.

b) In het hoofdgeding stellen de echtelieden Dent in wezen, dat het Ministerie (verweerder) door van hun specifieke referentiehoeveelheid het tegenslagquotum af te trekken, artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, van verordening nr. 857/84, zoals gewijzigd, verkeerd heeft uitgelegd.

De High Court, Queen's Bench Division, waarbij het hoofdgeding aanhangig is, heeft de behandeling van de zaak geschorst en het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag de volgende prejudiciële vragen gesteld:

„1) Moet artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, van verordening (EEG) nr. 857/84 van de Raad van 31 maart 1984 [toegevoegd bij verordening (EEG) nr. 764/89 van 20 maart 1989] aldus worden uitgelegd, dat de specifieke referentiehoeveelheid bedoeld in de eerste alinea van dat lid, moet worden verminderd met een referentiehoeveelheid die de producent heeft verworven ingevolge een nationale regeling (in casu paragraaf 17 van bijlage 2 bij de Dairy Produce Quotas Regulations 1984) die enkel uitvoering geeft aan artikel 4, lid 1, sub c, en niet aan artikel 4, lid 1, sub b, van verordening (EEG) nr. 857/84?

2) Moet artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, van verordening (EEG) nr. 857/84 [toegevoegd bij verordening (EEG) nr. 764/89], gelet op de definitie van producent in artikel 12, sub c, van verordening (EEG) nr. 857/84, aldus worden uitgelegd, dat wanneer een specifieke referentiehoeveelheid wordt toegewezen aan twee personen (in casu een echtpaar) die hun bedrijf bewerken in een maatschap met een derde persoon (in casu hun zoon), die speciale referentiehoeveelheid moet worden verminderd met een voor hetzelfde bedrijf toegekende referentiehoeveelheid (of een gedeelte daarvan) die overigens onder genoemde alinea valt, maar verworven werd door die drie personen als maatschap?"

3. *De procedure voor het Hof*

De verwijzingsbeschikking is op 22 maart 1990 ter griffie van het Hof ingeschreven.

Krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door de echtelieden Dent, vertegenwoordigd door R. Gordon, Barrister te Londen, en Messrs Cartmell Shepherd, So-

licitors te Carlisle; de regering van het Verenigd Koninkrijk, vertegenwoordigd door S. Richards, Barrister te Londen, en R. Caudwell van het Treasury Solicitor's Department, als gemachtigde; en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door P. Oliver, lid van haar juridische dienst, als gemachtigde.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en de advocaat-generaal gehoord, op 19 juni 1991 krachtens artikel 95 van het Reglement voor de procesvoering besloten, de zaak naar de Derde kamer te verwijzen en zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Schriftelijke opmerkingen

1. *De eerste vraag*

a) De *echtelieden Dent* stellen, dat zij niet onder artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, van verordening nr. 857/84 vallen, daar zij een referentiehoeveelheid (het „tegenslagquotum") enkel hebben verkregen krachtens artikel 4, lid 1, sub c, van verordening nr. 857/84, en niet „krachtens artikel 3, punten 1 en 2, en/of artikel 4, lid 1, onder b en c" daarvan. De specifieke referentiehoeveelheid die hun krachtens verordening nr. 764/89 is toegewezen, mag derhalve niet worden verminderd met het „tegenslagquotum".

Tot staving van dit standpunt verwijzen zij in de eerste plaats naar de bewoordingen van de tweede alinea van artikel 3 bis, lid 2. Het gebruik van het louter verbindende woord „en" staat in contrast met dat van de zowel verbindende als scheidende uitdrukking „en/of" in dezelfde alinea. Dat de twee termen in dezelfde alinea naast elkaar worden gebruikt, betekent dat het zelfstandig gebruikte woord „en" enkel een cumulatieve betekenis kan hebben.

In de tweede plaats betogen zij, dat er geen enkele reden is om af te wijken van een op de normale betekenis van de aldaar gebruikte woorden gebaseerde uitlegging van de tweede alinea van artikel 3 bis, lid 2. In dit verband verwijzen zij naar de zesde overweging van de considerans van verordening nr. 764/89, volgens welke „de toegekende hoeveelheden niet bedoeld zijn om een onrechtmatig voordeel te verschaffen maar om effectief te worden geproduceerd door degenen aan wie zij zijn toegewezen (...)". Er is geen sprake van een „onrechtmatig" voordeel, wanneer hun wordt toegestaan het voordeel te behouden dat voortvloeit uit de verkrijging van een referentiehoeveelheid krachtens artikel 4, lid 1, sub c, van verordening nr. 857/84; de zesde overweging wil enkel verzekeren, dat de specifieke referentiehoeveelheid alleen wordt toegewezen aan producenten die deze hoeveelheden daadwerkelijk produceren.

Ten slotte is er alle reden om de aftrek van eerder toegewezen referentiehoeveelheden van de krachtens verordening nr. 769/84 toegewezen specifieke referentiehoeveelheden te beperken. Wie dergelijke specifieke referentiehoeveelheden aanvraagt, voldoet per definitie niet aan de voorwaarden voor toewijzing van „primaire" quota krachtens artikel 2 van verordening nr. 857/84. De toewijzing krachtens de artikelen 3 en/of 4

van deze verordening van een extra referentiehoeveelheid wegens een bijzondere situatie is geen compensatie voor het feit dat een producent geen „primair" quotum heeft gekregen.

Concluderend stellen de echtelieden Dent voor, de eerste vraag te beantwoorden als volgt:

„Artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, van verordening nr. 857/84 moet aldus worden uitgelegd, dat wanneer een Lid-Staat krachtens een nationale regeling die uitvoering geeft aan artikel 4, lid 1, sub c, van die verordening, maar niet aan artikel 4, lid 1, sub b, daarvan, aan een producent een quotum heeft toegekend, dit quotum niet moet worden afgetrokken van de in artikel 3 bis bedoelde specifieke referentiehoeveelheid."

b) De *Britse regering* stelt, dat het „tegenslagquotum" een „krachtens artikel 3, punten 1 en 2, en/of artikel 4, lid 1, onder b en c" van verordening nr. 857/84, verkregen referentiehoeveelheid is, die derhalve moet worden afgetrokken van de overeenkomstig artikel 3 bis, lid 2, eerste alinea, berekende specifieke referentiehoeveelheid.

Met betrekking tot het argument, dat het tegenslagquotum is verkregen op grond van de nationale regeling (paragraaf 17 van bijlage 2 bij de Dairy Produce Quota Regulations 1984) en niet op grond van artikel 4, lid 1, sub c, van verordening nr. 857/84, betoogt zij, dat volgens het gewone spraakgebruik datgene wat wordt verkregen op grond van een nationale regeling die uitvoering geeft aan een gemeenschapsregeling, ook wordt verkregen op grond van de desbetreffende bepalingen van de gemeenschapsregeling. Indien een andere uitlegging wordt aanvaard, verliest artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, trouwens elke betekenis, daar artikel 3 noch artikel 4 van verordening nr. 857/84 producenten rechtstreeks aanspraak op een referentiehoeveelheid geeft: beide artikelen machtigen de Lid-Staten op nationaal vlak aanvullende maatregelen te treffen.

Met betrekking tot het argument, dat het tegenslagquotum enkel is verkregen op grond van artikel 4, lid 1, sub c, van verordening nr. 857/84, terwijl een referentiehoeveelheid enkel in mindering mag worden gebracht indien zij zowel krachtens artikel 4, lid 1, sub b, als krachtens artikel 4, lid 1, sub c, van de verordening is verkregen, is de Britse regering van mening, dat deze uitlegging het aantal gevallen waarin reeds verkregen referentiehoeveelheden moeten worden afgetrokken van krachtens artikel 3 bis toegewezen specifieke referentiehoeveelheden, aanzienlijk zou beperken. Een dergelijke beperking is in tegenspraak met de strekking van de gemeenschapsregeling, doordat zij aan de ontvangers van specifieke referentiehoeveelheden een ongerechtvaardigd voordeel verleent.

Bovendien is het erg onwaarschijnlijk, dat een producent voldoet aan de toekenningsvoorwaarden van lid 1 én lid 2 van artikel 3, of van artikel 4, lid 1, sub b, én artikel 4, lid 1, sub c, daar het Verenigd Koninkrijk ervoor heeft geopteerd, hoeveelhe-

den toe te kennen overeenkomstig lid 1, en niet lid 2, van artikel 3 en uitvoering te geven aan artikel 4, lid 1, sub c, en niet aan artikel 4, lid 1, sub b.

Derhalve concludeert de Britse regering, dat er veel voor te zeggen is om in „krachtens artikel 3, punten 1 en 2, en/of artikel 4, lid 1, onder b en c" het woord „en" te lezen als „en/of". Een referentiehoeveelheid wordt dus verkregen „krachtens (...) artikel 4, lid 1, onder b en c" als bedoeld in artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, zelfs indien zij enkel krachtens artikel 4, lid 1, sub c, is verkregen.

Concluderend stelt de Britse regering voor, de eerste vraag te beantwoorden als volgt:

„Artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, van verordening (EEG) nr. 857/84 van de Raad van 31 maart 1984 [ingevoegd bij verordening (EEG) nr. 764/89 van de Raad van 20 maart 1989] moet aldus worden uitgelegd, dat de in de eerste alinea van dat lid bedoelde specifieke referentiehoeveelheid moet worden verminderd met de door de producent verkregen referentiehoeveelheid, zelfs indien deze laatste referentiehoeveelheid is verkregen krachtens een nationale regeling die enkel uitvoering geeft aan artikel 4, lid 1, sub c, en niet aan artikel 4, lid 1, sub b, van verordening (EEG) nr. 857/84."

c) De *Commissie* is het in grote lijnen eens met de opvatting van de Britse regering.

Met betrekking tot het argument, dat aangezien het „tegenslagquotum" op grond van de Dairy Produce Quota Regulations is toegekend, het niet tegelijk „krachtens" artikel 4, lid 1, sub c, van verordening nr. 857/84 toegekend kan zijn, beklemtoont zij, dat het woord „krachtens" een zeer algemene betekenis heeft. Wanneer bij voorbeeld verordening A wordt uitgevaardigd, op grond daarvan verordening B wordt vastgesteld en maatregel C wordt getroffen waarbij verordening B op een individueel geval wordt toegepast, zijn zowel verordening B vastgesteld als maatregel C getroffen „krachtens" verordening A.

Bovendien heeft artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, tot doel de ongerechtvaardigde verrijking te verhinderen waarvan sprake zou zijn indien aan producenten voor dezelfde produktie twee referentiehoeveelheden werden toegekend (zie de zesde overweging van de considerans van verordening nr. 764/89). Zoals het Hof heeft erkend in het arrest van 6 juni 1990 (zaak C-174/88, Hall, Jurispr. 1990, blz. I-2237), zou het in strijd zijn met de basisfilosofie van het melkquotastelsel om voor één hoeveelheid melk twee quota toe te kennen.

Tegen het argument, dat een quotum enkel in mindering mag worden gebracht wanneer producenten het hebben verkregen op grond van artikel 4, lid 1, sub b én c, werpt de Commissie op, dat artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, dan niet van toepassing zou zijn op het Verenigd Koninkrijk, daar deze Lid-Staat ervoor heeft gekozen geen uitvoering te geven aan artikel 4, lid 1, sub b.

Concluderend stelt de Commissie voor, de eerste vraag te beantwoorden als volgt:

„Artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, van verordening (EEG) nr. 857/84 moet aldus worden uitgelegd, dat wanneer een Lid-Staat krachtens een nationale regeling die uitvoering geeft aan artikel 4, lid 1, sub c, van die verordening, een producent een quotum heeft toegekend, dit quotum moet worden afgetrokken van de in artikel 3 bis bedoelde specifieke referentiehoeveelheid."

2. *De tweede vraag*

a) De *echtelieden Dent* wijzen erop, dat overeenkomstig artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, van verordening nr. 857/84 de specifieke referentiehoeveelheid enkel moet worden verminderd wanneer „de producent" een welbepaalde referentiehoeveelheid heeft verkregen. De in artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, van verordening nr. 857/84 bedoelde „producent" moet dezelfde zijn als de „producent" bedoeld in artikel 3 bis, lid 1. Uit deze laatste bepaling blijkt, dat enkel producenten die zich overeenkomstig verordening nr. 1078/77 tot niet-levering of omschakeling hebben verbonden, recht hebben op voorlopige toewijzing van een specifieke referentiehoeveelheid.

Op grond daarvan menen zij, dat de ontvanger van de specifieke referentiehoeveelheid (de echtelieden Dent) niet dezelfde „producent" was als degene die de referentiehoeveelheid verkreeg krachtens artikel 4, lid 1, sub c. Het „tegenslagquotum" op grond van de Dairy Produce Quota Regulations is immers toegewezen aan de gezinsmaatschap bestaande uit drie personen, te weten de echtelieden Dent en hun zoon. Indien de maatschap was ontbonden, had de zoon recht gehad op boeking van de waarde van zijn melkquotum.

Het kan derhalve niet juist zijn, dat quota die zij bij ontbinding van de maatschap op rekening van hun zoon zouden moeten boeken, moeten worden afgetrokken van de specifieke referentiehoeveelheid die uitsluitend aan de echtelieden Dent is toegewezen. Het „tegenslagquotum" mag dan ook geenszins van de betrokken specifieke referentiehoeveelheid worden afgetrokken. Het evenredigheidsbeginsel en het beginsel van bescherming van gewettigd vertrouwen vereisen, dat in geen geval meer dan tweederde van het „tegenslagquotum" wordt afgetrokken.

Concluderend stellen de echtelieden Dent voor, de tweede vraag te beantwoorden als volgt:

„Artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, van verordening nr. 857/84 heeft niet tot gevolg, dat de in artikel 3 bis bedoelde specifieke referentiehoeveelheid die door twee personen is verworven, wordt verminderd met een referentiehoeveelheid die deze twee personen in maatschap met een derde hebben verkregen."

b) De *Britse regering* wijst erop, dat het betrokken bedrijf in de relevante periode steeds door een gezinsmaatschap is geëxploiteerd. Tot 6 april 1980 waren de echte-

lieden Dent de maten. Hun zoon sloot zich per 6 april 1980 daarbij aan. Iets meer dan twee maanden voordat de zoon tot de maatschap toetrad, had het echtpaar Dent verzocht om toelating tot de bij verordening nr. 1078/77 ingevoerde omschakelingsregeling. De omschakelingsperiode bedroeg vier jaar en liep van april 1980 tot 30 april 1984. Hun zoon maakte dus gedurende de gehele omschakelingsperiode deel uit van de maatschap. De gezinsmaatschap verkreeg het tegenslagquotum krachtens artikel 4, lid 1, sub c, van verordening nr. 857/84 en is nog steeds exploitante van het bedrijf.

Het zou dan ook merkwaardig zijn wanneer enkel omdat de zoon tot de maatschap is toegetreden juist nadat de echtelieden Dent om toelating tot de omschakelingsregeling hadden verzocht, bij de krachtens artikel 3 bis toegewezen specifieke referentiehoeveelheid geen rekening moest worden gehouden met het aan de gezinsmaatschap toegekende tegenslagquotum. Het buiten beschouwing laten van het tegenslagquotum zou tot gevolg hebben, dat de exploitanten van het bedrijf vrijwel het dubbele krijgen van het quotum dat zij gekregen zouden hebben indien de naam van de zoon op de aanvraag om toelating tot de omschakelingsregeling was vermeld. Artikel 3 bis zou hun dan geen compensatie geven voor de onmogelijkheid een primair quotum te verwerven (doordat zij tijdens de relevante referentiejaren deelnamen aan de omschakelingsregeling), maar hun een zeer groot ongerechtvaardigd voordeel verschaffen.

Gelet op de definitie van „producent" in artikel 12, sub c, van verordening nr. 857/89, ligt het voor de hand, de maatschap van het gezin Dent te beschouwen als een „groepering van personen" die het bedrijf exploiteert. De overeenkomstig artikel 3 bis toegewezen specifieke referentiehoeveelheid is dan eigenlijk toegekend aan die groepering, hoewel zij formeel enkel aan de echtelieden Dent is toegewezen. Daar dezelfde groepering het tegenslagquotum verwierf, moet de specifieke referentiehoeveelheid met het tegenslagquotum worden verminderd.

Ook indien de echtelieden Dent in verband met de toewijzing van een specifieke referentiehoeveelheid krachtens artikel 3 bis als individuen of als een van de gezinsmaatschap losstaande groepering beschouwd moeten worden, moet het tegenslagquotum op dezelfde wijze worden afgetrokken. Het is duidelijk, dat het tegenslagquotum in wezen aan de echtelieden Dent is toegewezen, hoewel het in naam aan hen en hun zoon te zamen is toegekend. Het zou hoogst artificieel zijn te stellen, dat het tegenslagquotum niet is toegekend aan de echtelieden Dent, maar aan de maatschap van de echtelieden Dent en hun zoon. Het ware even artificieel het tegenslagquotum onder hen te verdelen (dat wil zeggen, één derde ervan aan elk lid van de gezinsmaatschap toe te rekenen) en dan slechts tweederde ervan af te trekken van de aan de echtelieden Dent toegewezen specifieke referentiehoeveelheid. Zowel het tegenslagquotum als de specifieke referentiehoeveelheid hebben in werkelijkheid betrekking op één en hetzelfde, door dezelfde personen geëxploiteerde bedrijf. De werking van het bij de verordeningen ingevoerde

stelsel mag niet worden vervalst door het maken van een technisch onderscheid naar gelang van de samenstelling van de gezinsmaatschap op een gegeven tijdstip en/of naargelang van de vraag, welke leden van de maatschap op een bepaald moment een bepaald voordeel voor het gemeenschappelijke bedrijf hebben aangevraagd.

Concluderend stelt de Britse regering voor, de tweede vraag te beantwoorden als volgt:

„Artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, van verordening (EEG) nr. 857/84 van de Raad moet aldus worden uitgelegd, dat een specifieke referentiehoeveelheid die is toegewezen aan twee personen die hun bedrijf in maatschap met een derde exploiteren, moet worden verminderd met een referentiehoeveelheid toegekend voor hetzelfde bedrijf, die overigens onder genoemde alinea valt, maar verworven werd door die drie personen als maatschap."

c) De *Commissie* wijst er in de eerste plaats op, dat de gezinsmaatschap Dent de „producent" is in de zin van artikel 12, sub c, van verordening nr. 857/84. Uit de bij verordening nr. 764/89 aan die bepaling toegevoegde alinea blijkt, dat elk bedrijf slechts één „producent" kan hebben. Daar de maatschap „producent" was, konden de echtelieden Dent geen „producent" zijn op hetzelfde bedrijf. Het zou dan ook normaal zijn geweest dat de specifieke referentiehoeveelheid aan de maatschap was toegewezen. Voor de beantwoording van de vraag moet de specifieke referentiehoeveelheid echter worden geacht te zijn toegewezen aan de echtelieden Dent, in plaats van aan de maatschap. Het gaat hierbij echter om een zuiver formeel onderscheid, daar quota steeds aan een bepaald bedrijf worden toegewezen.

In dit verband beklemtoont de Commissie, dat het van het grootste belang is, dat niet twee maal een quotum voor dezelfde hoeveelheid wordt toegewezen. De middelen en argumenten van de echtelieden Dent gaan derhalve in tegen zowel de letter als de geest van verordening nr. 764/89.

Concluderend stelt de Commissie voor, de tweede vraag te beantwoorden als volgt:

„Wanneer de producent van een bedrijf een maatschap is en een specifieke referentiehoeveelheid krachtens artikel 3 bis van verordening (EEG) nr. 857/84 om welke reden ook aan bepaalde maten en niet aan de maatschap is toegewezen, volstaat dit niet om de in artikel 3 bis, lid 2, tweede alinea, voorgeschreven aftrek te verhinderen."

M. Zuleeg
rechter-rapporteur